

ЛОКАЛНИ АКЦИОНИ ПЛАН ЗАПОШЉАВАЊА ОПШТИНЕ КАЊИЖА ЗА 2019. ГОДИНУ

1. УВОД

Локални акциони план запошљавања општине Кањижа (у даљем тексту: ЛАПЗ) је основни инструмент спровођења активне политике запошљавања у 2019. години. Њиме се дефинишу циљеви и приоритети политике запошљавања у општини Кањижа и утврђују програми и мере који ће се реализовати, како би се достигли зацртани циљеви и омогућило одрживо повећање запослености.

При изради ЛАПЗ за 2019. годину узети су у обзир циљеви, приоритети и смернице Националне стратегије запошљавања за период 2011–2020. године („Службени гласник РС“, бр. 37/2011), Национални акциони план запошљавања за 2019. годину усвојен на Скупштини 27.12.2018. као и циљеви Стратешког плана општине Кањижа 2018–2020. и остали развојни документи општине Кањижа.

Спровођење ЛАПЗ-а и предвиђених приоритета и мера подразумева активно учешће и сарадњу свих релевантних институција и социјалних партнера на подручју општине Кањижа.

1.2. Макроекономски оквир

Према пројекцији Министарства финансија очекивани међугодишњи раст БДП у 2018. години је 4,2%. Расту БДП допринели су раст грађевинарства и услужног сектора, пољопривредне производње која је значајно већа од прошлогодишње и стабилно повећање индустрије. У првих девет месеци 2018. године укупна индустрија бележи раст физичког обима од 2,3%. Најзначајнији је утицај прерађивачке индустрије, која је међугодишње произвела за 2,7% више и тиме дала допринос стопи раста укупне индустрије од 1,9%. У 19 од 24 делатности прерађивачке индустрије регистрована су позитивна кретања. По најснажнијем позитивном утицају издваја се нафтна индустрија и производња основних метала. Убрзање машинске индустрије стимулисано је већом тражњом за инвестиционим добрима, док је већа производња грађевинског материјала, детерминисана убрзањем грађевинских радова. Према доступним подацима у 2018. години извоз остварио је раст од 9,2%, али услед повећаних потреба привреде за репроматеријалом као и средствима за рад, био праћен повећаним увозом за 9,8%.

Прилив страних директних инвестиција се континуирано повећава и обезбеђује пуну покривеност дефицита текућег рачуна платног биланса. Највећим делом стране директне инвестиције су реализоване у делатностима прерађивачке индустрије које производе размењива добра, као и у услугама које су оријентисане ка иностранству, што повољно утиче на односе спољнотрговинске размене.

Основна оријентација креатора економских мера јесте јачање успостављеног модела раста који почива на повећању инвестиција и извоза. Подстицајне мере за привлачење страних директних инвестиција имају за циљ даље подизање атрактивности оних делатности које продукују размењива добра, како би се убрзао раст извоза и смањиле регионалне неједнакости.

На основу евиденција Централног регистра обавезног социјалног осигурања и Статистичког пословног регистра, на крају трећег квартала 2018. године укупан број запослених у Републици Србији је износио 2.146.842 лица. Од укупног броја, 1.699.260 запослено је у правним лицима, 370.016 представљају предузетници, лица запослена код њих и лица која самостално обављају делатност, а 77.566 лица представљају регистровани индивидуални пољопривредници.

1.3. Кратак опис локалне демографске и економске ситуације

а) Демографске карактеристике општине Кањижа

Постојећа демографска кретања у општини као и одлазак младих а и искуснијих кадрова у иностранство у садашњим временима не обезбеђују одржив развој радне снаге у општини, што има за последицу неповољне економско-демографске перспективе.

Подаци пописа 2011. године показују опадање броја становништва за 9% у односу на резултате претходног пописа.

Природни прираштај износи – 8,8% (на 1000 становника). Број умрлих лица је годишње у просеку већи од броја живорођених за 190 – 200 особа.

За постојећу старосну структуру општине игра доминантну улогу поред негативног природног прираштаја и изражени, све интензивнији вид миграционих процеса, одсељавање нарочито младих људи.

Просечан број чланова домаћинства је 2,5 лица.

У структури становништва деца и млади (0-17) године живота учествују са 17 %, становништво старости 18-64 год. са 64 %, а старији од 65 година живота са 19%.

У полној структури становништва мушкарци учествују са 49 %, а жене са 51%.

Образовна структура становништва је изразито неповољна. Лица са вишом и високом стручном спремом учествују са 5 %, завршеном средњом школом са 35%, основно образовање имају 31%, 27% није завршило основну школу, док је 2% без школске спреме.

Смањење броја становника услед одсељења у иностранство, уз старење популације представља све већи изазов и здравственом, социјалном систему, као и образовању.

б) Привредна кретања

Мада се и водеће индустријске делатности општине као производња црепа, керамичких плочица, хидроизолационих материјала, прерађивачка индустрија суочавају са бројним проблемима пословања, ипак успевају да одрже стабилне позиције на тржишту.

Што се тиче робне размене, у периоду јануар-новембар 2018. године вредност извоза општинских привредних субјеката је остварена на нивоу од око 47,7 милиона долара док је увоз био 54,1 милиона долара.

Број привредних субјеката и даље стагнира у општини (крајем 2018. су на списку 383 предузетника и 343 предузећа у општини), што указује на последице драстичног опадања тражње и куповне моћи становништва, на недостатак финансијских средстава и тешкоћа приликом њиховог обезбеђивања.

У периоду јануар-новембар 2018. просечна зарада по запосленом је износила 59.757 динара у општини, што је више номинално за 6,4% у односу на исти период претходне године. Без пореза и доприноса просечна зарада за исти период износи 45.159 динара.

Пољопривредна производња обезбеђује квалитетну базу сировина за прехранбено-прерађивачку индустрију, нарочито за капацитете производње сушених поврћа и производа од њих, као и за производњу.

Пољопривредници са малим поседима и радници, који су везани за пољопривреду, имају изузетно мале шансе да обезбеде егзистенцију из те делатности. Нарочито их погађа диспаритет цена у сточарству, у производњи млека, као и у гајењу житарица и индустријског биља У 2018. години пољопривредне произвођаче поред изразите суше за време пролећне сетве и за време зрења касних усева у току августа месеца, и даље су погађале ниске откупне цене. Упоредо са тим смањивала су се улагања у квалитетне репроматеријале, заштитна средства и агротехнику. Све то проузрокује и умањење ангажовања радне снаге у сезони окопавања усева, сабирања плодова и

примарних производа на производним површинама произвођача сировине. Количине сировине би се могле повећати са увећавањем јединствених производних површина за производњу, са повећањем површине под заливним системима и са повећањем броја и квалитета сточног фонда.

Неповољне тенденције у сточарству се и даље настављају, с једне стране због либерализације увоза месних производа, а с друге стране због повећања захтева стандарда квалитета домаћих производа. Сва та негативна кретања су довела до драстичног пада сточног фонда.

Општина Кањижа настоји да подржава из године у годину ову значајну грану привреде и то чини у складу са својим могућностима буџета средстава преко годишњих Програма мера за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја, јер сматра да треба допринети успоравању негативних тенденција у пољопривредној и сточарској производњи. У том циљу у општинском Буџетском фонду за пољопривреду и рурални развој из године у годину се обезбеђују средства подршке за улагања како на пољу набавке опреме за наводњавање, набавке квалитетних приплодних грла, подршке пољопривредних кредита итд.

Туризам општине се ослања углавном на бањске капацитете, који са традицијом дугом сто година користе лековиту воду за лечење реуматских болести и рехабилитацију. Специјална болница за рехабилитацију „Бања-Кањижа“ и хотели „Lirus“ и „Aquarapon“ располажу најзначајнијим смештајним капацитетима. Повећава се и број смештајних капацитета у домаћој радиности.

Укупан број ноћења остварен у 2017. години је близу 38 хиљада. Према проценама до краја 2018. године ће број ноћења бити већи у односу на претходну годину, што указује на потенцијале туризма у погледу доприноса економској и социјалној кохезији и бројним циљевима, као што су одржив развој, економски раст, запосленост.

Поред тога што општина има значајну традицију у медицинском туризму и угоститељству, све више се истичу и здравствени туризам, спортски-рекреативни и културни туризам, туризам гастрономије, рурални и етно туризам итд.

Јавни сектор преко унапређења инфраструктурног развоја и општинског маркетинга може значајно допринети развоју локалног предузетништва у овој грани привреде, што даје велики подстрек искоришћавању потенцијала у повећању запошљавања.

Услужни сектор нарочито транспорт и трговина на велико остварују лепе резултате и представљају стабилне и перспективне привредне делатности у Кањижи.

1.4. Партнери на спровођењу политике активне политике запошљавања у општини

Најзначајнија институција из аспекта запошљавања је Национална служба за запошљавање (НСЗ), која покрива кроз мрежу филијала све локалне самоуправе. Експозитура у Кањижи преко филијале Кикинда обавља послове обавештавања о могућностима и условима запошљавања, осигурања за случај незапослености, организује додатно образовање и обуку итд.

Најзначајнији партнер НСЗ-а на локалном нивоу је Локални савет за запошљавање, који од 28.07.2016. год., активно учествује у праћењу и анализи тенденција тржишта рада.

Рад савета је усмерен на предлагање годишњих акционих планова запошљавања, спровођење заједничких програма запошљавања НСЗ и општине Кањижа, праћење сајмова запошљавања, саветодавну помоћ за реализацију пројеката јавних радова, итд.

Општина је 17.11.2017. године оснивала Буџетски фонд за финансирање програма и мера активне политике запошљавања, преко којег се реализују програми из ЈАПЗ-а.

2. СТАЊЕ НА ТРЖИШТУ РАДА У ОПШТИНИ

2.1. Опште карактеристике, кретање запослености и незапослености

У периоду транзиције дошло је до знатних промена у структури кањишке привреде, што је имало за последицу значајно смањење запослености у општини у првој деценији овог века.

Процеси приватизације и реструктурирања предузећа су у завршној фази у Србији. Током 2017. године у општини је тај процес завршен, решаван је и статус друштвеног предузећа Доо Потиски водоводи Хоргош.

У погледу губитка радних места током структурних промена и приватизације су највише су погођена лица старија од 45. година.

Велики пад запослености је забележен и међу младима (15-24), што потврђује да се у кризним периодима млади људи све чешће одлучују за наставак образовања као алтернативу тражењу запослења, односно да након завршетка школовања масовно напуштају земљу да би на европским тржиштима напли боље плаћен посао.

Опште карактеристике тржишта рада у општини су и даље: неусаглашеност понуде и потражње радне снаге, велико учешће дугорочно незапослених, неповољна старосна и квалификациона структура незапослених, незапосленост младих, застарелост знања и способности како запослених тако и незапослених лица, велики број незапослених који припадају теже запошљивим категоријама, као и велики број ангажованих у сивој економији.

Запосленост у сфери предузетништва са учешћем у структури од 12,29% бележи мање опадање у односу на претходну годину. Највећи број запослених је било у прерађивачкој индустрији (28,02%), у трговини (16,63%) и у саобраћају (9,29 %).

Број регистрованих индивидуалних пољопривредника крајем 2017. године је износио 778 лица, што бележи опадање од 10,29% у односу на претходну годину.

Упоредни приказ запослености по секторима

	2015*	2016.	2017.
Регистрована запосленост			
- пољопривреда, шумарство, рибарство и рударство	206	190	234
- прерађивачка индустрија	1.361	1.513	1528
- производња енергије, воде и гаса	64	93	83
- грађевинарство	287	228	222
- трговина и оправке	707	911	907
- хотели и ресторани	136	149	156
- саобраћај	392	474	507
- финансијско посредовање, осигурање	58	73	84
- стручне, научне, инов. делатности	130	132	123
- држ. управа и соц. осиг.	349	375	396
- образовање	435	504	497
- здравство и соц. рад	547	438	415
- остале услужне делатности	230	296	116
А. Запослени у правним лицима	4.326	4.610	4687
Б. Предузетници и запослени код њих	740	766	776

В. Регист. индивид. пољопривредници	899	801	778
А+Б+В Укупно:	5.965	6.177	6231

Што се тиче података у вези незапослености у 2018. години, у посматраном периоду проценат незапослених у општини показује значајно смањење у односу на претходну годину, што је у структурној вези са одсељењем становништва.

Подаци из табеле који садрже податке о броју незапослених указују на чињеницу да многа незапослена лица напуштају наше тржиште рада, траже запослење у иностранству, настављају школовање, прелазе у сиву економију или постају неактивни у тражењу посла.

У квалификационој структури незапослених високо је учешће неквалификованих лица, која траже запослење (63,74%).

Кретање броја незапослених по квалификованој структури

Квалификациона стр. незапослених	31.12.2015.	31.12.2016.	30.10.2017.	31.12.2018.
I Неквалификовани	1.115	1.159	1.004	886
II Полуквалификовани	46	43	37	29
III Квалификовани	351	335	276	242
IV Средња спрема	271	278	216	181
V. Високо квалификовани	10	6	7	10
VI Виша спрема	49	45	26	29
VII Висока спрема	28	32	22	20
УКУПНО	1.870	1.899	1.588	1.397

У структури незапослених лица у нашој општини највеће је учешће оних који су већ били у радном односу (60,27%).

На списку НСЗ се налази 749 жена, што представља 53,61 % од укупног броја незапослених.

Незапосленост младих је повезана са чињеницом да они углавном имају само општа и теоретска знања, а не и практично. Од укупног броја запослених 22,76% спада у категорију младих до 30 година.

Незапосленост старијих је често повезана са дискриминацијом приликом запошљавања те категорије незапослених. Посматрајући године старости, у структури незапослених 31,50% лица је старије од 50 година.

Учешће дугорочне незапослености и даље представља велики проблем. Удео дугорочно незапослених лица (три и више година) у укупном броју износи око 51,18%. Дуго чекање на запослење доводи до губитка мотивације, знања и смањивања могућности за запошљавање.

Положај Рома на тржишту рада и даље представља велики проблем, јер је знатно лошији у односу на укупну популацију. Удео Рома у укупном броју незапослених значајно расте из године у годину.

У структури незапослених у општини 1,93% је особа са инвалидитетом која траже запослење.

Запошљавање у сивој економији је дугорочна појава и у директној је вези са ниским зарадама, ниским нивоом заштите на раду итд.

2.2. Учешће у програмима Општине и Националне службе за запошљавање

- Са подручја општине Кањижа у 2018. години реализовани су следећи програми НСЗ:
- број корисника новчане накнаде у 2018. год. је био 112.
 - из средстава надлежног министарства и ИПА програма, реализован је програм samozapošljavanja за 5 лица у вредности од 180 хиљада динара појединачно,
 - у 2018. години реализовано је 9 уговора за јавне радове (укупно 14 запослена лица) на територији општине из средстава Републике Србије, АПВ, ИПА програма и ОСИ преко Националне службе за запошљавање у висини од 1.723.337,84 милиона динара.
 - из средстава општине и Р.Србије у укупној висини од 6 милиона динара по предвиђеном оквиру Локалног акционог плана за запошљавање општине Кањижа за 2018.годину јавни радови су омогућили радно ангажовање 44 особа и то код следећих послодаваца: ЈП за комуналне услуге „Комуналац“, Удружење с тобом за њих, Удружење дефектолога Северне Војводине Пужих, „Потиски водоводи-Tisza menti Vízművek” доо Хоргош, Удружење Баћанеум наш дом, Центар за социјални рад Кањижа.
 - На сајму запошљавања је присуствовало 21 послодаваца и 770 незапослених лица.

3. ПОЛИТИКА ЗАПОШЉАВАЊА У ОПШТИНИ КАЊИЖА

Образовањем Локалног савета за запошљавање и јачањем институционалне мреже за развој МСП и предузетника, општина Кањижа је препознала могућности да утиче на политику запошљавања на њеној територији и да установљава мере за повећање запослености.

3.1. Циљеви активне политике запошљавања

Општи циљ политике запошљавања је усмерен на успостављање ефикасног и одрживог тренда раста запослености у општини.

Појединачни циљеви активне политике запошљавања у општини Кањижа у 2019. године ће и даље бити усмерени на промовисање програма запошљавања, подршка учешћа привредника на конкурсима који има позитиван утицај на јачање приватних предузећа и предузетника у смислу могућности отварања нових радних места односно одржавања броја запослених.

Посебну пажњу треба посветити развоју система каријерног вођења и саветовања односно повећању компетенција незапослених, стицањем знања и вештина, организовању обука и развијањем конкурентне радне способности.

Усклађивање са образовним системом Европске уније је од изузетне важности због мобилности радне снаге, нарочито младих, као и потребе за признавањем диплома и сертификата стечених у нашем систему образовања, који ће настати уласком Србије у ЕУ.

На локалном нивоу потребно је организовањем обука, преквалификацијом и доквалификацијом незапослених створити услове за запошљавање лица са евиденције НСЗ.

Смањивање утицаја економске кризе на постојеће послове уз подршку привредних субјеката ће омогућити очување броја постојећих радних места. Развој привреде и привлачење директних инвестиција, уз паралелно унапређење система образовања и социјалне заштите ће допринети повећању запослености.

Најважнији циљ програма је подстицање запошљавања и укључивање незапослених, првенствено младих, вишкова запослених, старијих итд. у програм. Међу незапосленим лицима је велики број младих образованих људи, који размишљају да напусте земљу. Да се не би бесповратно изгубила вредност тог потенцијала, неопходно је инвестирати у оне сегменте који ће обезбедити егзистенцију и испољавање креативних и предузетничких способности младих.

Пожељно је да се успоставе флексибилни облици рада и запошљавања.

3.2. SWOT анализа тржишта рада у општини

Предности: усвојене стратегије и правна акта на локалном нивоу, задовољавајућа сарадња са релевантним организацијама у земљи и иностранству, степен развијености постојећих институција, добра и вишегодишња пракса и искуство у реализацији програма и пројеката.

Слабости: високи степен незапослености, флукуација едукованих кадрова, недовољни кадровски капацитети, недовољна координација и комуникација између релевантних институција за подршку привреде.

Шансе: интеграција у Европску унију, подршка међународних организација, развој мреже партнерстава,

Претње: економске потешкоће, лоши демографски трендови, недовољна сарадња на регионалном нивоу.

3.3. Висина потребних средстава

У оквиру ЈАПЗ за програм запошљавања предвиђа се финансијски оквир од 4.300.000,00 динара и предвиђен је следећи програм:

Мере активне политике запошљавања	Укупно динара	Број лица	Средства општине
„Јавни радови 2018 - Сопствени програм општине“	4.300.000,00	25	4.300.000,00

За спровођење програма ће се тражити техничка подршка Националне службе за запошљавање.

Табела циљева, програма и мера за реализацију ЈАПЗ општине Кањижа за 2019. годину

Активности	Очекивани резултати	Индикатор	Носиоци	Рок	Извор података
Промовисање субвенција виших нивоа власти послодавцима за отварање нових радних места	повећано запошљавање кроз доделу субвенција послодавцима	број и структура послодаваца корисника субвенције, број и структура запослених уз субвенцију послодавцу	НСЗ, општина Кањижа	01.01-31.12.2019.	РЗС
Промовисање програма samozapošljavanja виших нивоа власти	повећано запошљавање уз доделу субвенција за samozapošljavanje	број и структура корисника субвенције, број предузетника који раде 6 месеци након истека уговора	НСЗ, општина Кањижа	01.01-31.12.2019.	Агенција за привредне регистре
Обуке за пре-квалификацију и доквалификацију, обуке за развој предузетништва	стицање нове квалификације	број учесника на обукама	ОКУ „Снеса“ и друге установе образовања	01.01-31.12.2019.	НСЗ, институције за организовање обука

Унапређење активности привлачења капитала, кроз побољшање система	већи број присутних улагача	број новоотворених радних места	општина Кањижа, ИЦР, Одељ. за привр и ЛЕР	01.01-31.12.2019.	Агенција за привредне регистре
Програм „Јавни радови 2019 - Сопствени програм општине“	повећано запошљавање незаоплених	број учесника у програму	општина НСЗ	01.01.-31.12.2019.	НСЗ, Општинска управа
Обуке за активно тражење посла	повећан број обучених младих	број учесника	НСЗ	01.01-31.12.2019.	НСЗ
Обуке за дефицитарне квалификације	повећан број оспособљених младих за самостални рад у струци	број учесника	ОКУ „Снеса“	01.01-31.12.2019.	НСЗ, институције за организовање обука
Обуке за унапређење предузетничког духа младих	повећан број младих предузетника	број бизнис планова	ОКУ „Снеса“ ИЦР	01.01-31.12.2019.	НСЗ, институције за организовање обука
Промовисање флексибилних облика рада	Информисање послодаваца о флексибилним облицима рада	број састанака	Локални савет за запошљавање	01.01-31.12.2019.	Општинска управа-списак учесника